Ч. 261 Второк 19 падолиста (1 грудня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостввах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда пос. Вахнянина.

(в справі обезпеченя від огню, виголошена на засїданю Палати послів дня 20 с. м.)

(Дальше)

Я отже та тим, щоби обезпечене від огню полишити кільком теперішним заведеням. Але не хочу тим сказати, що то може бути перше ліпше заведене; противно, коли вже раз буде примус асекурацийний, то Палата взглядно законодайне тіло краю має повне право поіменувати і назначити заведеня, котрі мали би право виключно перемити на себе обезпечуване від огню. З тою евентуальностию мусять освоїти ся всї заграничні заведеня асекурацийні і всї товариства акцийні, тим більше, що ми хочемо полишити їм і на дальше широке поле обезпечуване жнитя, рент, движимостий, скла у вікнах виставових, обезпечене від граду і нещасливої пригоди, обезпечене худоби і перевозу на мори і на сухій земли.

А позвольте ще, мої панове, відповісти також на деякі закиди, які зроблено нам публично, як також і тут в сїй високій Палатї, а специяльно в присланій нам недавно брошурі. Противники обезпечення від огню і взагалї противники управильненя дїла асекурациї огневої покликують ся на якийсь висказ француского міністра Манїна, котрий у француским парляменті в 1881 р. при справі удержавленя економічних інституций мав сказати: „Я, міністер фінансів, гадаю, що інтерес загального добра і скарбу державного лежить більше в тім, щоби дати приватному промислови свобідно розвивати ся“.

Мої панове! Мушу сказати, що сего висказу не можна добре примінити до нашої справи, але все-таки поговорю о нїм близше. Манїн, яко міністер фінансів мав зовсїм рацию так говорити, бо для кождого міністра фінансів єсть найліпше і найдогіднїйше, коли промисл яко такий може зовсїм приватно розвивати ся, бо він сповнить вже тогди свою задачу, коли оподаткує приватний промисл в користь скарбу державного; о міністрі того фасону можна сьміло сказати, що він дуже журив ся скарбом державним. Але не можна сказати, щоби він так само журив ся добром держави.

Другий закид містить ся в тім, що кажуть, що примус асекурацийний і сполучений з тим податок асекурацийний — не називають вже того премією, лиш податком — покривдить горожанина як на єго особі так і на єго посїлости. Менї видить ся, що і сей закид не єсть справедливий. Ми обмежаємо того, що асекурує ся, лиш о стілько в єго особистій свободі, що показуємо єму найкоротшу дорогу до осягненя єго цїли, значить ся, до забезпеченя єго посїлости. О якімсь пкодженю посїлости не може також бути і бесїди, бо ми як-раз стремимо до того, щоби він за як найменшу суму, за меншу, дешевшу премію, як єсть теперішна, чув ся зовсїм безпечним в своїй посїлости.

Дальшим закидом єсть то, що кажуть, що держава або край не зможуть перенести обезпеченя від огню, під дешевшими условіями, як то роблять приватні товариства.

Той закид, мої панове, єсть найсильнїйший, а коли-б він мав оправдати ся, то був би для нас найесенциональнїйший. Позвольте, що постараю ся обезсилити єго доказами на числах, бо то річ найважнїйша.

Я вже згадав в моїх виводах, що пересїчна шкода від огню в Австриї рівнає ся сумі 23 мілїонів зр. З тої суми покривають річно поодинокі заведеня 18 мілїонів зр., 5 мілїонів лишають ся непокритими, бо згорівші будинки не були обезпечені. Тепер же настає есенциональне питане: як великою єсть сума, яку мусять заплатити що року поодинокі люди, що асекурують ся, заведеням асекурацийним від огню, щоби они з тих самих 18 мілїонів дістали назад на покрите шкід огневих?

Та сума, мої панове, не єсть незначна. Річні премії асекурацийні доходять до повних 53 мілїонів зр. Треба отже заплатити 53 мілїонів зр. щоби дістати назад 18 мілїонів зр. на покрите шкід огневих. Так виглядає тепер у нас дешевість обезпеченя від огню. Коли відшибнути від сих 53 мілїонів згаданих 18 мілїонів, то лишає ся сума 35 мілїонів зр., котра припадає заведеням асекурацийним від огню. Тих 35 мілїонів розділяють ся в поодиноких товариствах на слїдуючі видатки:

На премії реасекурацийні видає ся 20 мілїонів. Зважте добре, що одна часть премій асекурацийних вертає знову до поодиноких заведень на случай т. зв. доброго року, значить ся, коли шкід огневих случайно не було богато. В поодиноких річних рахунках тих сум панове не знайдете. На провізию для десятків тисячів аґентів іде річно 3,800.000 зр. На кошти

---

8)

Дещо з технїки.

II.

Квадратове колесо. — Perpetuum mobile. — Автомати. — Штучні руки і ноги. — Тайні замки і колодки.

(Дальше).

Зовсїм так само, як замок, робить ся і колодка. Цїла ріжниця лиш в тім, що в замку засувка заходить в окремо прибитий скобель або у відповідний до того проріз в куснику зелїза або також у видовбану до того дїрку в дереві, а колодка має зверха скобку, котра одним кінцем єсть прикріплена на оси до колодки і дає ся обертати, а другим кінцем, приплесканим і з прорізом на засувку всуває ся під ню в колодку. Роблене колодок і замків належить до окремого промислу, слюсарского, котрий в давнїйших часах мав навіть дуже велике значінє, але нинї, як і богато инших ремісел, в виду промислу фабричного, досить значно підупав. Давнїйше роблено колодки і замки просто руками; нинї виробляють їх машини і длятого ручна робота вже не поплачує.

Знаючи, як виглядає звичайний замок, можемо тепер дуже легко зрозуміти, на чім основує ся тайна якогось замку. Комбінация єсть тут двояка; тайна криє ся або зверха в замку чи в колодцї, або в серединї, в єго механїзмі. Одно і друге має на цїли забезпечити замок від злого чоловіка і не допустити, щоби хтось непокликаний міг без великого труду єго отвирати; одно і друге, як до обставин може бути добре, але річ очевидна, що тайність механїзму в серединї єсть ліпша, практичнїйша, бо для здогадливости менше приступна.

Звістні загально давнїйші колодки, котрі перед дїркою від ключа мали ще малу зелїзну плитку, котру треба було насамперед відсунути, щоби можна ключ всунути в дїрку. З другого боку на колодцї була точно така сама плитка, але вже недвижима, єї не можна було відсунути. Коли така колодка висїла н. пр. при дверах і случайно була обернена сим другим боком, то той, що брав ся єї отвирати, мусїв насамперед через хвильку пробовати, з котрого боку дає ся плитка відсувати, отже не міг єї в одній хвили отворити. Розуміє ся, що хвилька шуканя і пробованя могла навести на слїд. Тут цїла тайна опирала ся лиш на обаламученю. Того рода колодки вийшли борзо з уживаня і вже лиш дуже рідко можна їх де побачити. Плитки до заслонюваня дїрки від ключа знаходять ся ще й нинї при замках від дверий, але они лиш на то, щоби дїркою не заходив студений воздух знадвору та щоби н. пр. дїти не так легко могли чого напихати до замків, або щоби хтось цїкавий кріз дїрку від ключа не заглядав до середини.

Зручнїйший вже був слїдуючий тайний прилад на колодках, уживаних н. пр. до замканя стодол і шпихлїрів та будинків стоячих на самотї. Дїрку від ключа закривали зелїзні дверцї, котрі треба було лиш добре притиснути, а они як заскочили, то вже їх нїхто не міг отворити, хто не знав тайни такої колодки. Над тими дверцями була уміщена трикутна плитка нїби дашок. При замкнених дверцях виглядало то все як нїби якась хатка посеред колодки. Коли-ж було потиснути на згаданий дашок і посунути єго в бік, то дверцї отвирали ся, відскакували, і показувала ся дїрка від ключа. Цїла тайна була в тім, що зубець від того дашка ловив за дверцї і придержував їх.

Кільканайцять лїт тому назад видїли ми замок, який придумав був один звичайний собі коваль — коли собі добре пригадуємо, в Маріямполи, — котрий з аматорства, а потрохи і з потреби займав ся слюсарством. Був то замок до куфрів, котрий зверха мав доокола добре припасовані рамцї. Трудно було навіть добачити, що то якісь рамцї, а ще більше здогадати ся, що они мають якесь важне призначінє. Дїрку від ключа замикала із середини зелїзна плитка; щоби она відскочила і отворила дїрку, треба було насамперед в однім углї замку потиснути на згадані рамцї; тогди часть тручала другу, та висувала ся одним кінцем і єї треба було засунути, а тогди висунула ся третя, а за сею наконець і четверта. Аж тогди відскочила плитка і дїрка станула отвором; замок можна було отворити. По замкненю замку треба було засунути знов вистаючу четверту часть рамців, відтак по черзї третю, другу і першу; тогди всї части рамок прийшли знов до рівноваги і плитка засунула дїрку від ключа. Як би то так було в иншім краю і серед инших обставин, міг би був той чоловік доробити ся на тім замку великого маєтку, а так мав з него лиш тілько заплати, що тішив ся своїм винаходом та хвалив ся ним перед людьми — також доля винахідця.

адміністрациї 5,880.000 зр. На фонди резервові 3,450.000 зр., а наконець все-таки лишає ся чистого зиску 4 міліони, то называє ся чистою звишкою оборотовою.

(Конець буде).

Перегляд політичний.

Хорватскі і словінські посли до Ради державної, котрих есть всіх разом 22, постановили заложити окремий клюб хорватско-словінський в будучім парляменті і в тій цїли відбули онгди нараду, на котрій ухвалено осущене сеї гадки полишити політичним партиям поодиноких країв.

Опозиция в Болгариї розвинула при сих виборах дуже велику рухливість і аґітацию, мимо того вигляди правительства суть дуже добрі. Цанков і Греков зголосили свою кандидатуру в Пловдиві, Білій Слатині і в Тирнові, де кандидує мінїстер Величков. Після найновійших вістий правительство навіть сьвітло побідило. Всюди вибрано правительственних кандидатів. Рух виборчий був дуже великий, але крім в Софії відбули ся вибори всюди спокійно. З нагоди побіди правительства зроблено Стоілову велику овацию.

Новинки.

Львів дня 30 падолиста 1896

— **Іменованя.** Ц. к. Мінїстерство скарбу іменувало старших ґеометрів Фр. Тарнавского і Володисл. Заклиньского інспекторами евіденцийними, дальше інжинера виділу повітового в Перемишлянах Стан. Ґавла ґеометром, а евіденцийних елевів: Гіп. Скибиньского, Йос. Маттавша, Густ. Галя, Казим Бабиньского, Ант. Паржика, Казим. Батицкого, Йос. Машевского і Чесл. Дембиньского та ґеометра з Босни Герм. Левковича і технїка будівництва в Хорватиї Йос. Хіпановского ґеометрами евіденцийними 2-ої кляси.

Є. Е. Маршалок краєвий гр. Стан. Бадені повернув в суботу рано з Відня до Львова.

— **Побільшенє числа судових урядників.** Підчас свого побуту в Чернівцях розмавляв президент висшого краєвого суду у Львові, тайний радник Тхоржницкий з кількома внешними урядниками судовими і потвердив принесену нами недавно вість, що з заведенєм нового цивільного процесу буде число судових урядників в обсягу львівского висшого суду значно побільшене о більше менше 400 урядників, а на Буковину припаде з того 100 урядників. Очевидно усьміхає ся судовим урядникам в тої нагоди скорий аванс.

— **Рідкий випадок в судовій практиці.** Сими днями відбув ся перед трибуналом присяжних в Кракові процес против редактора социалїстичної газети „Naprzód“, обжалованого о обиду кс. Худиби з Косоцица. В „Naprzod-і“ була іменно поміщена нотатка, що, мовляв, кс. Худиба бє своїх прихожан і ставляє дітям в школї неприличні питаня. Хоч обжалований Николай Слевицкий боронив ся, що не знає нїчого о тій нотатцї, бо під той час не був в Кракові, то присяжні таки признали вину по его стороні. Однак предсідатель розправи помимо того не відчитав вироку, а оголосив на підставі § 332 карн. зак. уневажненє вердикту присяжних судиїв. Мотивом такої ухвали трибуналу було переконанє, що Слевицкий справдї не міг мати впливу на уміщенє інкримінованого артикулу, отже в виду того й не може бути потягнений до одвічальности за сповненє напечатанєм того артикулу переступленє. Закон вимагає в таких справах не лиш доказів поповненого переступленя, але й доказу, що переступленє стало ся за волею і відомостию редактора.

— **Великі бурі** лютили ся сими днями на мори Адрийскім і Еґейскім. В Триесті наробив вихор богато шкоди і здержав комунїкацию морем, а в Атенах морскі филї залили низше положені части пристани Пирей і затопили около 70 людий. Шкоди мають бути дуже великі.

— **Достава зелїзного моста.** Ц. к. Дирекция зелїзниць державних оповіщує в часописах „Gazeta Lwowska“ і „Wiener Zeitung“ конкурс на доставу і уставленє конструкциї зелїзної для моста дорогового біля стациї Перемишль-Бакінчиції. Дотичні оферти треба внести найдальше до 19-го грудня с. р. до Дирекциї зелїзниць державних у Львові. Условія конкурсу можна переглянути в Дирекциї, в бюрі для будовлї удержаня зелїзниць.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові** доносить: З днем 10-го грудня с. р. застановляє ся рух поїздів мішаних ч. 3.253 і 3.256 на зелїзници льокальній Львів-(Клепарів)-Янів. — Згадані поїзди переходити будуть послїдний раз дня 9-го грудня с. р. — Почавши від 10-го грудня переходити будуть на сїй зелїзници щоденно тілько поїзди мішані ч. 3251, 3252, 3254 і 3255.

— **Цїла редакция арештована.** Таке стало ся в Йоганнесбурзї в Африцї. Доносять іменно з Льондону, що властителя ґазети „Kritik“, котра виходить в Йоганнесбурзї, повідомлено, що цїлий редакцийний персонал тої газети арештовано на підставі нового прасового закона. Але вже слїдуючого дня відбула ся розправа против редакциї і всїх арештованих увільнено, бо судова прокураторня не могла їм довести закиненої вини.

— **Еманципация женщин в Америцї.** В Сполучених Державах північної Америки женщина користує ся всїми правами на рівні з мужчиною. Конкуренция женщин зовсїм відняла у мужчин ті специяльности, які більше підходили для них. Шістьдесять лїт тому назад женщини в Америцї мали тілько 7 специяльностий. Тепер між ними можна подибати лїкарів, архитектів, репортерів, лаборантів, фармацевтів, рахмистрів, секретарів, інжинерів, пасторів-проповідників, начальників вязниць, адвокатів, нотарів, прокураторів, трохи що не військових командантів і т. д. Яким же сьвітом они можуть сповняти ще обовязки жінки, матери і ґаздинї? Першою женщиною, що виступила 1869 р. в судї з адвокатскою обороною, була Арабелья Мансерельд. Виступ женщини на поли судівництва повитали мужчини з негодованєм. Тепер в Сполучених Державах є 150 женщин адвокатів. В 1849 роцї була тілько одна женщина лїкаркою, нинї є їх звиш 4.500. З останних статистичних даних виходить, що женщин проповідників є там 200, журналїстів 900, писательок 2.800, артисток і різьбарів 10.000, музикантів 35.000, плянтаторок 59.000 і вкінци професорок 252.822. Еманципация, видко, і поступає і поплачує.

— **Подорожний в скрини.** Нїмецкий кравець Цайгунг, славний з того, що вже кілька разів їздив укритий в скрини, як пересилка зелїзнича з одного міста до другого, прибув сими днями до Риму в скрини заадресованій до переплетника

Ще й тепер можна часом побачити колодки, котрі отвирає ся і замикає ся без ключа. Не богато лїт тому назад, коли того рода колодок уживано у нас досить часто і уважано їх за велику новість, мимо того, що їх винайдено ще в 16 столїтю. Суть то колодки з буквами, котрі можна аж тоді отворити, коли зложить ся з тих букв якеє слово. Богато людий не може зрозуміти, яким способом замикають ся і отвирають ся сї колодки, хоч цїлий механїзм в них досить простий. Колодки сї мають трохи инший вид як звичайні; они виглядають як би два стовпчики, один грубший а один тонший, сполучені з собою в горі і в долинї двома зелїзними поперечками. Грубший стовпчик есть зложений з кількох обручок, чотирох або пятох, позначених буквами н. пр. А, П, Р, Ж, И. Коли ті обручки так обернути, що всї букви станути в однім рядї і утворять слово „Париж“, то колодка дасть ся отворити. Тогди треба лиш взяти пальцями за обі поперечки і потягнути, а колодка розсуне ся в два боки і отворить ся. Скобка в тій колодцї входить своїми обома кінцями в згадані повисше два стовпчики. Той конець, що входить в тонший стовпчик, висуває ся в нїм аж під сам вершок, але зовсїм не може з него висунути ся; другий конець, дрібку коротший висуває ся з більшого стовпця зовсїм. Він має на собі зубцї. Обручки на більшім стовпци стоять на рурцї, в котру всуває ся зубчастий конець скобки, а котра есть в однім місци прорізана, так щоби той проріз перепускав зубцї скобки. Обручки знов суть в серединї доокола так видовбані, що в них може зайти зубець від скобки, але щоби зайшов, то кожда обручка мусить ще мати проріз. Коли отже обручки зложити так, що они тими прорізами стануть одна понад другою і просто против прорізу рурки, на котрій обертають ся, то зробить ся ровець, котрим скобка з зубчиками вигідно може всунути ся і висунути ся. Ровець той утворить ся лиш тогди, коли обручки зложити так, що виписані на них букви утворять якесь слово. Коли вложити скобку і розсунути обручки, то кожда з них окремо злобить за зубчик від скобки і буде его держати.

Того рода колодки суть досить добрі, але й мають свою недогідність. Насамперед і той, що уміє їх відмикати, не може борзо відомкнути; мусить якийсь час крутити обручками, доки не зложить дотичне слово, а напотемки таки зовсїм еї не отворить. Відтак і той, що не уміє отвирати, вагляднo не знає слова, на котре колодка отвирає ся, може отворити еї по довшім пробованю.

Замок з тайним механїзмом в серединї опирає ся знов на слїдуючих основах. Як вже знаємо, есть в кождім замку т. зв. придержка, котрої зубцї впадають в спусти засувки і ловлять еї та придержують. Можна отже зробити кілька таких придержок, котрих кінцї, за котрі ключ зачіпає, будуть не однаково довгі, та уміститих їх в замку побіч себе. Конець одної придержки вистає тогди більше як конець другої, а конець третої може менше, як конець четвертої. Річ очевидна, що в такім случаю мусить ключ бути так зроблений, щоби міг всї придержки в один час і разом підносити в гору. Борідка від ключа мусить тогди мати зубцї. Зубець на борідцї від тої придержки, що вистає більше, мусить тогди бути коротший, бо він борше еї досягне, а зубець від придержки, що вистає менше, мусить бути довший, щоби еї досягнув. Такий замок не можна отворити инакшим ключем лиш тим, що від него; не можна й отворити витрихом.

Перший того рода замок придумав був з початком сего столїтя Анґлїєць Чеб (Chubb) і длятого ті замки звуть ся замками Чеба. Але замок Чеба має трохи иншу конструкцию, як повисше описана. Придержки в нїм суть всї однаково великі, але мають в серединї прорізи з зубцями не однакової величини. В тих прорізах ходить чопик від заставки. Чопик той може лиш тогди пересунути ся через цїлий проріз в придержках, коли не однаково високі зубцї в них зрівнають ся. Треба отже насамперед ключем піднести кожду прорізку то більше то менше і зрівнати зубцї. Ключ від замку Чеба есть дутчастий і втикає ся на чопик вистаючий із дїрки від ключа. Він має звичайно чотири зубцї, з котрих четвертий найдовший підносить не лиш четверту придержку, але й рівночасно ловить за засувку і засуває еї або відсуває. Для ще більшої безпечности придумав був Чеб для свого т. зв. детектора. Коли би хтось доробленим ключем або витрихом хотїв отворити замок і рушив засувку, то есть в нїм такий прилад, котрий зараз ловить засувку і не пускає еї. Тогди вже й властитель добрим ключем не може отворити замку; мусить ним насамперед покрутити так, як би хотїв замок замкнути, а тогди аж его отвирати. Се робить его на то уважним, що хтось добував ся вже до его замку.

Єсть ще кілька родів тайних замків, але ті мусимо тут поминути, бо без докладного бодай рисунку годї би зрозуміти їх конструкцию лиш з самого опису. Сих кілька примірів вистане, щоби зрозуміти вагу і признаниє тайних замків та головну основу їх конструкциї.

III.

Технїка а технольоґія. — Вага і значінє наук технїчних. — Технольоґія механїчна і хемічна. — Сирий матеріял і его перерібка. — Олїї і живиці. — Шеляк, копаль, сандарак, мастикс, терпентина і елемі. — Кавчук. — Бур-

Андерсена. Коли паку отворили в цловім уряді, виліз з неї Цайтунґ і почав просити їсти. В дорозї був 150 годин і за той час живив ся лише виноґрадом і водою з оковитою. Зелїзничий заряд має внести против него жалобу о обманьство.

Телеґрами.

Софія 30 падолиста. Князь приняв димісию мінїстра Петрова і іменував его ґенерал-майором в резерві.

Софія 30 падолиста. З нагоди виборів викликала опозиция великі розрухи і зробила демонстрацию на площи Александра перед палатою. Тут прийшло до великої бійки з полїцию, в котрій зранено двох комісарів полїциї і трох жандармів.

Лїворно 30 падолиста. Вчера рано дало ся тут почути сильне землетрясене, котре викликало великий переполох, але не зробило нїякої шкоди.

Переписка зі всїми і для всїх.

Безіменним дописувателям і тим, що то все лиш тогди видять, коли „случайно“ їдуть через якесь село: Ґазета не на то, щоби ширити всїлякі сплетнї і ворогувати та робити колотнечу між людьми. Коли треба щось злого справедливо зганити, або щось доброго похвалити, то есть еї обовязком то зробити і кожда совістна редакция дасть місце в своїй ґазеті таким дописям, котрі того домагають ся. Але й дописуватель коли він чоловік честний і совістний, коли ему розходить ся дїйстно о загальне добро,о то положить своє повне імя під допись, котру висилає до якоїсь ґазети. Може то зробити тим сьмілійше, що редакция не подає нічиего імени, хто того сам не хоче, анї не виявляє его. Але редакция мусить працї і повинна знати, хто пише; инакше дописи не умістить. А шож сказати о тих дописувателях, з села В. що недавно прислали нам допись про свого пан-отця А. і хотять, щоби їх новинку прочитали в Консисториї і в Намістництві, а жадають еї уміщеня для того, що пренумерують нашу ґазету вже 15 лїт (хоч она виходить всего ледви шестий рік)! — Коли то все, братчики, що ви пописали у вашій дописи така правда, як ті лїта вашої пренумерати, то — встидайте ся! А всеж-таки нехай і се для пан-отця А. буде пересторогою, бо в его парафії, видко, таки щось не доладу. — **Калина в Глинян.**: Будьте-ж ласкаві і розсудїть таку справу: У Вас украв злодїй 100 зр. Хто тут винуватий, Ви, чи злодїй? Ви скажете певно: злодїй; а ми після Вашого письма скажемо, що Ви, бо як би у вас не було гроший, то злодїй би їх був не украв. В чім же винуватий той жид, про котрого ви пишете, що він варить господарям чай та дає москалики, а они сидять до пізна в ночи у него? Прецї то вина (коли й есть яка) самих господарів, а не жида. Або чи в тім вина жида, що він, як би й не було, поратував господаря, котрому хотїли хату лїцитувати, давши ему сто риньски, хоч правда, винаймив за то хату на чотири роки. А чому-ж хто з братів християн не поратував брата? Правда, може не було звідки. Та нї, Ви кажете, що кількох господарів хоче зложити ся і сплатити жида, але тих мало, а другі не хотять. От бачите! Тепер навіть і за пізно; було помагати тогди, коли було потреба і можна. Тепер ще лиш зможете довести до якого процесу і замість поратувати господаря, упхати его в біду. Чи сяк, чи так, треба бути і справедливим і памятати на заповідь Божу, котра наказує любити ближнього. А ближній нам кождий чоловік. Було в першій хвили поратувати господаря. Можна й тепер, коли то дасть ся без шкоди і кривди для обох сторін. Але знов пакостити жидови лиш для того, що він жид — того віра Христова не позваляє. Коли він допускає ся якого надужитя або зневаги нашої віри, на то есть цїсарский суд. — **Герасим Б. в Рожнові**: Коли ви переконали ся, що наша часопись не така зла, як о нїй пишуть, то се добре для Вас, а нам про се байдуже. Ми, бачите, держимось такої засади: „Роби так, як тобі твій розум і твоя совість наказує, а люди нехай судять як хотять. Се вже їх дїло“. А коли хочете ще більше переконати ся, то собі еї запренумеруйте. Похвал від нікого не жадаємо, а того, що хтось о нас пише або говорить, не боїмо ся. За чиїсь переконаня не платимо і не висилаємо часописи даром. Так роблять лиш ті, що самі не мають переконаня або зміняють его длятого, що хтось їм за то платить. — **Гірняк з під Солотвини**: Вибачте, що ми вискажемо такий здогад: Ви мабуть маєте кілька побитих пипок бурштинових від цибухів або кусні розбитих цигарниць бурштинових та гадаєте, що можна би їх якось переробити, коби знатє, в чім бурштин розпускає ся. То не так легка річ, як Вам здає ся. Того рода фабрикация дасть ся завести хиба лиш на більші розміри. Бурштин (живиця з т. зв. передпотопових дерев) не розпускає ся зовсїм (так як н. пр. цукор у водї) в нїчім, але мякне значно в мішанинї звичайного етеру з двосїрнем вугля. Двосїрень вугля (Alcohol sulfuris, Schwefelkohlenstoff, або Kohlendisulfid, хемічний знак CS_2) есть то плин, котрий робить ся в той спосіб, що пару з сїрки пускає ся через розжарене вугле; він есть чистий, як вода, парує дуже легко і запахом нагадує трохи хльороформ. Очищені відпадки бурштину мочить ся через 8 днїв в мішанинї по рівній части етеру і згаданого двосїрня вугля. Коли розмякнуть, вкладає ся їх в зелїзну форму, огріває ся до 100 степенїв Цельзия і прасує ся прасою як лиш можна найсильнїйше. В той спосіб робить ся тверді клецки з бурштину, котрі відтак можна так само точити, як природний бурштин. Коли маєте більші кусні бурштину, то може вам з них який токар щось доробити. Про сам бурштин, коли схочете, можете довідати ся дещо більше із фейлетонів „Дещо з технїки“, котрі тепер поміщаємо в нашій Часописи. — **Б. П. в Устю**: Вазелїни можна дістати в кождій аптицї за пару крейцарів. Есть то мінеральна масть, котру робить ся з ропи нафтової або мінералу званого озокерітом. Вазелїна буває біла або жовта. До розмащуваня уживає ся звичайно білої, котра виглядає майже зовсїм так як смалець. Вазелїна не має нїякого запаху, не висихає і не застигає нїколи так, щоби аж була тверда, анї не старіє ся так як н. пр. смалець. Еї уживають длятого до помад, а також і то по найбільшій части яко масти до розмащуваня в ревматизмі суставів, як масти на відморожене і попарене. При розмащуваню в ревматизмі не сама вазелїна помагає, а розмащуване; вазелїна яко масть служить лиш на то, щоби рука легко по тїлї ходила. Длятого треба дїткнене ревматизмом місце лиш трошки помастити вазелїною, а відтак легенько але довго розмащувати тїло.

штин, его історія і значінє в торговли і промислї. — Покости і лякери.

Хто читав пильно і уважно всї ті фейлетони, які ми під заголовком „Дещо з технїки“ поміщали тепер і попередними роками в нашій Часописи, міг переконати ся, що в них була бесїда про дуже цїкаві річи, котрі безпосередно відносять ся до практичного житя і мають для него велику вагу. Але анї разу ще не дали ми ясного понятя о тім, що значить слово технїка, хоч кождий, побачивши лиш сам заголовок „Дещо з технїки“, міг вже зараз здогадувати ся, о що розходить ся. Тепер же чей буде й на часї роз'яснити докладнїйше само понятє таких слів, як технїка, технольоґія і т. п.

Слово „технїка“ есть грецке і значить те саме, що по нашому „штукарство“ — спосіб, зробити щось штучного, чи радше зробити штучно щось такого, що приносило би якийсь хосен чоловікови. В технїцї не в тім річ, щоби зробити щось штучного, на що чоловік лиш би дивив ся і мав з того радість, але нїякого пожитку; тут розходить ся передовсїм о то, щоби штука приносила пожиток, все одно чи при тїй штуцї можна би мати білі руки, чи — як то кажуть — заталяпати ся по самі уха. Технїком називає ся длятого кождий той, хто знає ся на такій штуцї і займає ся нею, ставить, мурує, придумує машини і пускає їх в рух, перерабляє штучно сирий материял і т. д. Технїкою називає ся також та висша школа, де молоді люди учать ся тої штуки, де виучують ся на технїків, а наука, котра учить всїх тих способів, якими чоловік може сирий материял зробити штучно ужиточним для себе, називає ся технольоґією. Того, хто знає ся на тїй науцї і учить других, хоч може сам всего не робить, звуть технольоґом.

З того, що сказано, можна вже зміркувати, що науки технїчні обнимають майже все то, що потрібне чоловікови до житя, що науки ті займають ся промислом і ремїслами та дуже многими річами з господарства домашного і рільного, а з того вже показує ся велика вага наук технїчних для житя. Технїка вишукує і добуває всїлякі богатства землї і робить їх ужиточними для чоловіка; она вихісновує всякі сили природи і заставляє їх робити замість рук людских та замість зьвірят. Вода, огонь і вітер мусять еї слухати і служити чоловікови. Технїка робить людий богатими. Чим більше науки технїчні в якім народї розширені, чим більше технїків має який нарід, тим він і богатїйший. А чому наш нарід так бідний? — бо у нас найменше про технїку знають. Чужі приходять до нашого краю, вишукують в нїм що-раз то нові богатства, стають богачами, а наші люди — ідуть з торбами, ідуть шукати богатства в Бразилії. Русини то таки як би бояли ся наук технїчних; майже зовсїм не беруть ся до них. Кождий, що учить ся на щось, видить лиш в тім найбільше своє щастє, щоби стати коли вже не сьвящеником або яким урядником, то бодай учителем, паном професором. Технїків Поляків, Нїмцїв, а навіть і жидів повно, лиш Русинів майже нема. Може бути, що до того причиняє ся і то, що у нас про технїчні науки майже нїхто не знає, нїхто їх не ширить. А коли хтось що й знає, то хиба тілько, що есть якась технїка, що то важна і велика наука, і що технїк мусить добре робити не лиш головою але й руками, а не дістає відразу по окінченю науки анї парафії, анї платнї що першого, бодай не у всїх случаях. Такого стану, такої роботи богато з Русинів боять ся, до такої роботи они — скажім отверто — за лїниві. Ось в чім наша біда, і чому ми бідні.

(Дальше буде.)

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1896, після середно-европ. год.

Відходять до	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·00	4·40	9·55	6·45	—
Підволочиск	5.55	2·06	—	—	9·30	10·45	—
Підвол. з Підз.	6·08	2·19	—	—	9·48	11·12	—
Черновець	6·10	—	—	10·15	2·45	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·25	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·15	—	—	—
Мушини на Тарнів	8·40	11·00	—	4·40	—	6·45[1]	—
Гребенова 2)	—	—	—	—	9·35	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	5·22	9·35	3·05	7·22
Зимної Води 4)	—	—	—	—	3·29	—	—
Брухович 5)	—	—	—	—	1·20	—	—
Брухович 6)	—	—	—	—	3·20	—	—
Янова 7)	—	—	—	9·45	3·00	8·55	—
Янова	—	—	—	9.45[8]	1·05[9]	3·00[10]	6·25[8]

1) Від 1 червня до 30 вересня. 2) Від 10 липня до 31 серпня. 3) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. 4) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. 5) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. 6) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. 7) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня кождого дня. 8) Від 16 червня до 31 серпня що день. 9) Від 16 червня до 31 серпня в недїлї і сьвята. 10) Від 16 червня до 31 серпня в тиждневі дни.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

Поручає ся
торговлю вин **ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА** у Львові.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика число 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальных.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах оригінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przeglą-dy

може лише се бюро анонси приймати.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджена купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.